

На Андрія хлопці кусали калиту

Надкушена калита у дохристиянські часи символізувала сонце, що наприкінці року показується щораз менше

13 грудня вшановують апостола Андрія Первозваного. Це період найкоротших днів і найдовших ночей. У багатьох народів світу його вважають небезпечним і чарівним. Вірили, нібито в цей час помирає "старе сонце". А щоб підтримати його силу, вдавалися до магічних дій. На Поліссі з таких дохристиянських звичаїв найдовше побутував звичай кусання калити — круглого коржа — під час андріївських вечорниць.

— І як іде та Калета, дак радіють усіє! І бігають! І дівки готуються, бо треба і

стуола накрить, і калету спієкті, — згадує молодість **73-річна Марія Сапура** з села Куповате Іванківського району Київської області.

Круглого коржа спеціально пекли "на твердо".

— Це шоб кусать було невдобно, — пояснює Марія Олексіївна. — Із муки без дрожжів, без соди спечуть там таке, шо як би врізав, так і вбив би людину! А пієклі по-старовінному: на черені й абязательно на капустяному або дубовому листі.

Андріївський корж робили в складчину — борошно приносила кожна дівчина. Тісто замішували при повному мовчанні водою з трьох, семи чи дев'яти криниць. Вважалося, що вогонь у печі треба розвести дровами, потихеньку взятими в сусідів. Після того як калиту витягнуть із печі, прикрашали її калиною, сухоцвітами, цукерками, родзинками, горіхами, маком або підсолоджували медом.

Потім калиту перев'язували червоного кольору шворкою або поясом і перекидали через сволок чи привішували до гвіздка, вбитого у трамок. Біля калити садовили хлопця, здібного до жартів і витівок, якого називали "писарем" або "паном Калетинським". Він мав обов'язково розсмішити інших учасників гри, що по черзі під'їжджали до калити верхи на кочерзі, рогачі чи коцюбі.

— Отам бере один ту кочергу поміж ноги, а другий сідає на плечі, — розповідає

80-річна Настя Кислинська із села Бобер Поліського району Київської області.

— А туй стоїть, умочив такого квача здоровенного в сажу і каже:

— Куди їдеш?

— У млин.

— А що привйоз?

— Мех.

— А що в меху?

— Смех.

— Ну кусай, не смейсь.

Як він вкусить да не сміється — його не вмажуть. Но єслі вкусить да зарегоче, то вже обмажуть із ног до голови. Регочут, така гульня страшенна.

Бере один кочергу поміж ноги, а другий сідає на плечі

Хапати калиту руками було заборонено. Пан Калетинський підсмикував її за шворку аж під сволок і намагався навмисно розсмішити пана Коцюбинського.

— А у нас дієдом хлопець убірається, а дівка — бабою, — згадує **Софія Ющенко, 69 років**, із села Роз"їжджа Чорнобильського району Київської області. — Одіваються, щоб пострашней, обмажуться добре. Стають біля того коржа, смікають його за веровку і так нас розмішують!

Після гри влаштовували загальну вечерю. Калиту ділили на всіх порівну. Дівчата готували вареники з горохом, квасолею, гречаною кашею, картоплею чи капустаю. Примічали: який хлопець візьме приготовлений дівкою вареник, той і є її суджений.

Один вареник робили із сіллю або клоччям. Ще один, великий, із грушами, дівчата ліпили у вигляді бугая. Із сирої картоплі йому робили ріжки та хвостик, очі з квасолі, а з тіста — качалочку-налигача. Прикрашали калиною і ховали від хлопців.

— Як ми вже заховалі того "бугая", то вже тиє хлопці попошукають його, — сміється **87-річна Ганна Корж** із села Копачі Чорнобильського району на Київщині. — А ми вже його возьмем — да в торбу, да у комин, у печ підвесім ото там. Дак хлопці шукають по хаті, кругом хати і пуд піч лязять. А не найдуть — могорич ставляють.

У ніч проти Андрія хлопці бешкетували й розігравати односельців. Зав"язували мотузками двері, закривали склом димарі, затягували на дахи хат або хлівів вози чи сани, перегороджували вулицю.

— Ну знають то, шо, дапустім, парень стрічаєтса з дівчиною, — розповідає **Парасковія Юречко, 73 роки**, із села Оташів Іванківського району Київської області. — Покі вани гулялі, мі, меньшиє, пуодлєтки, ага, давай щас ад Василя і да Наталки запрагаємос у плуг і тягнем глибше і глибше. Такою гарну розору зробим. Од кавалєра і до невести. А патом пуйдемо висипаємо туди попелу. Ну вобщем так, для смєху робили. А ранком усіє в селі вже знають.

Там, де були дівчата, парубки знімали ворота, хвіртки і ховали їх у копицях, виносили за село. Повертали за викуп. Хазяї ставилися до всього поблажливо, бо це був єдиний день у році, коли молодь могла собі таке дозволити.

Автор: Олена ЧЕБАНЮК

Вода с медом натошак: польза и особенности применения

«У Путіна зараз великі проблеми і це дуже серйозно»

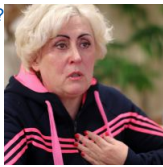
Українська політика-2016. Сміх крізь сльози....

За багатьма подіями в Україні стоїть Ахметов

Чи боїтесь ви втратити Путіна? – опитування росіян...

Неля Штепа не хоче обміну в ОРДЛО, бо боїться...